Hjem fra Julemærkehjem – Delrapport 2: Kvalitativ undersøgelse af Julemærkehjemmenes udvidede opfølgningsindsats

Hovedresultater

Anders Winkler

VIVE

Hovedresultater

Hvert år har knap 1.000 børn et ophold på et af fem Julemærkehjem i Danmark. Julemærkehjemmene tilbyder ophold på 10 uger for børn i alderen 7-14 år, som oplever mistrivsel, og de arbejder med at hjælpe børnene gennem et fokus på sunde vaner, mental trivsel og sociale fællesskaber med andre børn. Erfaringerne peger dog også på, at familier kan opleve udfordringer med at fastholde den positive udvikling efter opholdets afslutning (Niss & Rasmussen, 2016).

Julemærkehjemmene har igangsat Projekt Udvidet Opfølgning, der består af en udvidet opfølgningsindsats, som de siden 2023 har implementeret på 3 ud af 5 Julemærkehjem. VIVE har evalueret indsatsen, og evalueringen består af to delundersøgelser, hhv. en kvantitativ effektmåling og en kvalitativ forløbsundersøgelse. Denne delrapport er en afrapportering på den kvalitative forløbsundersøgelse, som har til formål at tilvejebringe viden om familiers oplevelser med indsatsen og dynamikkerne i dens virkemåde. Undersøgelsen har fulgt 15 familier og 7 medarbejdere fra to forskellige Julemærkehjem over tid i forbindelse med, at de hhv. har modtaget eller ydet en udvidet opfølgning. Undersøgelsen baserer sig primært på deltagerobservationer og interviews med de fulgte børn, forældre og medarbejdere. Se Jensen & Godsk (2026) for resultaterne fra den kvantitative delundersøgelse.

En håndholdt indsats for en kompleks målgruppe

Under et ophold på Julemærkehjem kan familier blive visiteret til en udvidet opfølgning, som varer 10 uger efter opholdets afslutning. Familierne får tilknyttet en såkaldt opfølgningskoordinator, som er en medarbejder fra Julemærkehjemmet, der under og i 10 uger efter opholdet har til opgave at koordinere familiernes hjemkomst og bistå dem i overgangen fra ophold til eget hjem. I 10 uger efter opholdet tilrettelægger opfølgningskoordinatoren løbende en række opfølgningsaktiviteter i dialog med familierne. Disse kan fx bestå af hjemmebesøg, klassebesøg, onlinesamtaler, brobygning til kommunale og civile tilbud eller facilitering af netværksmøder. Det fremgår af undersøgelsen, at familier, der ansøger om et ophold på et Julemærkehjem, kan have meget forskellige problemstillinger, og deres ønsker og behov i forhold til opfølgningen kan ligeledes variere. Den udvidede opfølgning er en håndholdt og fleksibel indsats, hvis udformning tilpasses den enkelte familie, og I praksis kan den derfor se ud på mange forskellige måder.

Indsatsen kan støtte familier i en sårbar periode

I praksis ser den udvidede opfølgning forskellig ud for de fulgte familier. De har dog alle været tilfredse med den opfølgning, de har fået. Det fremgår ligeledes af

undersøgelsen, at de fulgte opfølgningskoordinatorer i høj grad har formået at tilpasse opfølgningerne til de enkelte familiers ønsker og behov. For børn og forældre kan overgangen fra opholdet til eget hjem være præget af uvished og bekymring for, om den udvikling, de har oplevet under opholdet, kan vare ved. Det kan føles sårbart at vende hjem til det samme nærmiljø og eksempelvis den samme skole, hvor børnene førhen har oplevet udfordringer, som gjorde, at de søgte om et ophold på Julemærkehjem. De fulgte familier fremhæver, at tilstedeværelsen af opfølgningskoordinatoren har givet dem en større ro og en følelse af tryghed i forbindelse med hjemkomsten, og de oplever, at opfølgningskoordinatorerne har været i stand til at hjælpe dem på forskellige måder. Familierne fremhæver, at de eksempelvis har fået hjælp gennem vejledning og sparring, håndgribelige forslag til tiltag i eget hjem, henvisninger til nye og relevante kommunale eller civile tilbud eller gennem et forbedret samarbejde med hjemskolen. Alene visheden om opfølgningskoordinatorens tilstedeværelse, og at familierne løbende kan kontakte pågældende ved behov, har haft en meget stor betydning for de fulgte familier. Som en af forældrene beskriver: *"Det har betydet alt ikke at blive sluppet med det samme"*.

Et arbejde, det kan være svært at sætte på formel

Opfølgningskoordinatorernes arbejde indeholder mange arbejdsopgaver og hensyn, som løbende skal afvejes. Hvad der udgør en god opfølgning, og hvordan opfølgningskoordinatoren bedst udfylder sin rolle, kan variere fra familie til familie. Arbejdet kræver solid faglig viden, stærke refleksive og relationelle kompetencer og ikke mindst gode kommunikative og koordineringsmæssige evner. Processen med at tilrettelægge en udvidet opfølgning består af dialog med familierne og en faglig vurdering af deres behov. Den bærer dog også præg af hensyn til tilgængeligheden af relevante tilbud i familiens hjemkommune, ressourcer i og omkring familien og ikke mindst opfølgningskoordinatorens egne tids- og ressourcemæssige rammer. Opfølgningskoordinatorerne er tilknyttet flere familier på samme tid, og udformningen af hver enkelt opfølgning finder derfor sted i en samlet vurdering af ønsker, behov og tilgængelige ressourcer på tværs af alle familierne.

Brobygning, sparring og fastholdelse af en ny fortolkningsramme

Undersøgelsen peger på, at den udvidede opfølgningsindsats har mulighed for at understøtte familierne i hjemkomsten på forskellige måder. Først og fremmest kan indsatsen bidrage med brobygning til relevante aktører fra kommunen eller civilsamfundet, som kan hjælpe familierne på en mere varig måde, eller bistå med at forbedre eksisterende samarbejdsrelationer med eksempelvis hjemskolen. Derudover kan indsatsen bidrage med løbende vejledning og sparring og herunder give familierne en følelse af psykologisk tryghed i en sårbar periode, der kan være præget af uvished og bekymring. Under et ophold kan barnet og forældrene opleve at

have fået en ny forståelse af og fortolkningsramme for barnets og familiens adfærd og oplevede udfordringer. Her kan opfølgningen således bidrage med at understøtte, at perspektiverne også kommer med familien hjem og eksempelvis også præsenteres for barnets hjemskole.

En fleksibel værktøjskasse

Overordnet kan indsatsen siges at bestå af en værktøjskasse med opfølgningsaktiviteter, der kan sættes sammen på forskellige måder. Den udvidede opfølgning virker ind i komplekse sammenhænge i den enkelte families liv, og formen og omfanget af opfølgningens bidrag kan derfor variere betragteligt. Samlet set er det en fleksibel, dynamisk og kontekstafhængig indsats, hvis virkning beror på opfølgningskoordinatorernes arbejde med at tilpasse indsatsen til den enkelte familie. Det er ikke muligt på forhånd at give garantier for indsatsens bidrag, men på baggrund af undersøgelsen kan den siges at have potentialet for at kunne yde væsentlige bidrag for familier i overgangen til eget hjem. Organiseringen af indsatsen på de fulgte Julemærkehjem udvikler sig løbende. Det er derfor fortsat væsentligt at arbejde med at sikre, at opfølgningskoordinatorerne får mulighed for at danne relationer til familierne under opholdet og løbende bliver klædt på med viden om dem fra det øvrige personale. Det systematiske arbejde med indsatsens interne organisering på Julemærkehjemmene kan ligeledes gøre indsatsen mindre sårbar over for personaleudskiftning.

Hvad er det, der skal med hjem, og hvordan?

Nogle familier har svært ved at beskrive præcist, hvad udbyttet fra opholdet består i. Hvad det *er,* der skal med hjem fra opholdet, fremstår på baggrund af undersøgelsen som noget, der kan være svært at indfange. Når familierne har svært ved at vide, hvad det er, der skal med hjem, kan det samtidig være svært for dem at vide, hvordan dette skal foregå. Hvorvidt udbyttet fra opholdet forstås som noget, det enkelte barn har, eller om det forstås som noget mere relations-, situations- og kontekstafhængigt, kan have betydning for, hvordan børn, forældre og øvrige aktører forstår deres rolle og bidrag efter hjemkomsten. I denne forbindelse understreger undersøgelsen først og fremmest vigtigheden af at sikre, at der er en overensstemmelse i forståelserne af dette blandt børn, forældre, opfølgningskoordinatorer og øvrige aktører rundt om familien. Samlet set giver undersøgelsen også anledning til at reflektere over, hvordan dét, der skal med hjem fra opholdet, og arbejdet med at fastholde det, italesættes og forstås. For at tydeliggøre, at ansvaret for at fortsætte udviklingen fra opholdet ikke påhviler barnet alene, men i højere grad familien og de omkringværende aktører, kan det ud over italesættelsen også være relevant at overveje, hvorvidt nogle af de mål, som familierne bliver bedt om at sætte sig for opholdet, også skal gælde familien som helhed frem for det enkelte barn.

Fakta om undersøgelsen

Evalueringen er bestilt og finansieret af Julemærkefonden. Evalueringen består af to delundersøgelser, som afrapporteres separat:

1. En kvantitativ effektmåling baseret på spørgeskemabesvarelser, som har til formål at vurdere den udvidede opfølgnings bidrag til at sikre langtidseffekterne af opholdet på et Julemærkehjem

2. En kvalitativ forløbsundersøgelse baseret på deltagerobservationer, interviews og skriftligt materiale fra Julemærkehjemmene, som har til formål at give et indblik i børn, forældre og opfølgningskoordinatorers oplevelser med den udvidede opfølgningsindsats, og herunder analysere de dynamikker, som er involveret i indsatsens virkemåde.

Denne rapport er en afrapportering på den kvalitative delundersøgelse, som har fulgt 15 familier og 7 opfølgningskoordinatorer fra to forskellige Julemærkehjem over tid, i forbindelse med at de hhv. har modtaget og ydet en udvidet opfølgningsindsats. Forløbsundersøgelsen baserer sig på deltagerobservationer, interviews og skriftligt materiale fra Julemærkehjemmene. For resultaterne af den kvantitative effektmåling, se Jensen & Godsk (2026).

Hovedresultater: Hjem fra Julemærkehjem – Delrapport 2: Kvalitativ undersøgelse af Julemærkehjemmenes udvidede opfølgningsindsats
VIVE/2026
HR_302740